

FÖRFATTNINGSSAMLING

2022-11-29

Riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt Nykvarns kommun

Antagen av kommunstyrelsen, § 196, 2022-11-29

diarienummer: KS/2022:476, ansvarig: kommunledningskontoret

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
1.1	Riktlinjens syfte	3
1.2	Avgränsningar	3
1.3	Uppsiktsplikten	3
2	Hur utövas kommunstyrelsens uppsiktsplikt	4
2.1	Uppsikten över övriga nämnders verksamhet	4
2.2	Verksamhet som bedrivs av privata utförare	5
2.3	Uppsikten över bolagen	5
2.3.1	Majoritetsägda bolag	5
2.3.2	Minoritetsägda bolag	7
2.4	Gemensamma nämnder	7
2.5	Uppsikten över verksamhet enligt avtalssamverkan	8
2.6	Uppsikten över kommunal- och samordningsförbund som kommunen medlem i	9
2.6.1	Kommunalförbund	9
2.6.2	Finansiella samordningsförbund	9
3	Ytterligare uppföljning	9
4	Årlig utvärdering av utövning av uppsiktsplikten	10

1 Bakgrund

I kommunallagen finns inget krav på att kommuner måste tydliggöra uppsiktens innebörd, men det kan finnas fördelar med att tydliggöra hur och i vilken omfattning uppsikten ska bedrivas på ett sådant sätt att det bidrar till medvetenhet, kontinuitet och transparens i uppsikten.

1.1 Riktlinjens syfte

Syftet med riktlinjen är att förtydliga innebörden av kommunstyrelsens uppsiktsplikt, definiera hur den utövas i praktiken. Riktlinjen syftar också till att underlätta vid planering av uppsikt samt klargöra förväntningarna på styrelsen, nämnder och bolag vad gäller uppsiktsplikten.

1.2 Avgränsningar

Upsiktsplikten är starkt sammankopplad med kommunstyrelsens uppgift att utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut, följa hur den interna kontrollen sköts i nämnderna och övervaka att kommunens löpande förvaltning i övrigt sköts lagligt och ekonomiskt. Riktlinjerna beaktar därför dessa uppgifter

1.3 Upsiktsplikten

Syftet med kommunstyrelsens uppsiktsplikt är att säkerställa uppsikt och transparens över kommunens verksamheters efterlevnad av kommunens styrdokument och beslut samt lagar och förordningar. Upsikten blir därmed ett medel för att kommunstyrelsen på ett effektivt sätt ska leda och samordna hela den kommunala verksamheten. Upsiktsplikten är ett ansvar som vilar på hela kommunstyrelsen.

Inom ramen för sin uppsiktsplikt har kommunstyrelsen rätt att till nämnderna och bolagen lämna råd, anvisningar och förslag till åtgärder som styrelsen anser bör vidtas. Vidare kan styrelsen även begära in yttrande och upplysningar från andra nämnder och bolag, enligt kommunallagen 6 kap12§. Dessutom kan styrelsen ifall den finner det nödvändigt eller vid identifierat behov av bindande direktiv föreslå fullmäktige besluta om att ge berörd nämnd ett sådant direktiv.

Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över:

- övriga nämnder
- majoritetsägda bolag inklusive förstärkt uppsiktsplikt
- minoritetsägda bolag
- gemensamma nämnder
- kommunal- och samordningsförbund som kommunen är medlem i

- kommunal avtalssamverkan som har ingåtts inom respektive nämnds ansvarsområde
- verksamhet som nämnder och majoritetsägda kommunala bolagen överlämnar till privata utförare

2 Hur utövas kommunstyrelsens uppsiktsplikt

2.1 Uppsikten över övriga nämnders verksamhet

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnden avspeglas i första hand genom att styrelsen tar del av:

1. Protokoll och handlingar från nämndernas sammanträden.
2. Nämndernas verksamhetsplaner med detaljbudgetar
3. Nämndernas ordinarie uppföljningsrapporter innehållande uppföljning av samtliga bilagor i enlighet med uppföljningssystematik definierad i kommunens styrmodell (delårsrapport per den 31 mars, delårsrapport per den 31 augusti och verksamhetsberättelse per den 31 december)
4. Nämndernas internkontrollplaner
5. Nämndernas internkontrollrapporter med bilagor
6. Kommunrevisionens rapporter och granskningar
7. Annan väsentlig information i nämnder och förvaltningen som förmedlas av kommundirektören vid kommunstyrelsens sammanträden
8. Samtliga nämnder ska senast per den 31 december lämna en redovisning av motioner som inte slutligt handlagts. Kommunstyrelsen ska två gånger, under våren och under hösten, lämna en redovisning till kommunfullmäktige över de motioner som kommit in till fullmäktige till och med året innan och som inte slutligt handlagts av fullmäktige.
9. Resultatdialog

Kommunstyrelsens arbetsutskott ska minst två gånger om året genomföra resultatdialoger med nämndernas presidium i anslutning till delårsrapportering per den 31 augusti och verksamhetsberättelse/årsredovisning per den 31 december. Under dessa möten förs minnesanteckningar som anmäls till nästkommande kommunstyrelsens sammanträde för att öka spårbarheten och tydliggöra kopplingen till uppsiktsplikten. Under dialogmötena fattas inga beslut men vid behov kan styrelsen initiera dessa genom hemställa till kommunfullmäktige. Vid dessa resultatdialoger ska nämndpresidierna redogöra muntligt för nedanstående punkter:

- Redovisning av aktuella verksamhetsfrågor
- Övergripande uppföljning av ekonomi och ekonomiska mål
- Specifik uppföljning av investeringsprojekt
- Uppföljning av verksamhetsmål

- Verksamhetens kvalitet utifrån lagkraven och eventuella uppställda direktiv. bl.a. myndighetsutövning
- Uppföljning av internkontrollarbete och verksamheter som bedrivs av privata utförare
- Redovisning av arbete med politiska uppdrag utanför nämndens verksamhetsplan samt motioner som inte slutligt handlagts.

2.2 Verksamhet som bedrivs av privata utförare

Kommunstyrelsen ska inom ramen för sin uppsiktsplikt se till att samtliga nämnder och kommunala företagen ger allmänheten insyn i verksamhet som de överlämnar till privata utförare bl.a. genom kommunens gällande styrdokument. Kommunövergripande systematik från kommunfullmäktiges program för insyn och uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare ska även gälla för majoritetsägda bolagen.

Uppsikt över verksamhet som utförs av privata utförare följs upp utifrån systematiken från styrmodellen och fullmäktiges program för uppföljning av privata utförare.

2.3 Uppsikten över bolagen

2.3.1 Majoritetsägda bolag

Kommunen ska som ägare även säkerställa uppsikt över sina majoritetsägda bolag genom kommunens gällande styrdokument.

Förstärkt uppsiktsplikt över bolagen

Kommunstyrelsen som helhet har ansvar för den förstärkta uppsiktsplikten vilket medför att hela styrelsen ska vara delaktiga och utöva en löpande uppsikt samt vidta de åtgärder som krävs. Ansvaret kan därmed inte delegeras t.ex. till KSAU. Den förstärkta uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut för varje enskilt bolag ska pröva om verksamheten har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Det som granskas är ändamål och befogenheter utifrån gällande bolagsdokumentens bestämmelser om syfte och verksamhetsföremål, dvs. det som faktiskt ska utföras i bolaget.

Uppsiktsskyldigheten är övergripande och kommunstyrelsen ska inte granska samtliga enskilda affärshändelser som har förekommit under kalenderåret i fråga utan styrelsen ska granska sådana endast om man får en indikation om att något är fel.

Granskningen ska dock vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att

den varit kompetenslig samt om de gällande styrdokumenterna för bolaget fortfarande är adekvata.

Kommunstyrelsens ställningstagande ska utformas som ett beslut som är överklagningsbart. Om kommunstyrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om så kallade nödvändiga åtgärder. Styrelsen är skyldig att ta nödvändiga initiativ för att rätta till missförhållanden, även om det krävs fullmäktigebeslut för att åstadkomma detta.¹

Minimikrav på beslutsunderlagen avseende förstärkt uppsiktsplikt

Minimikrav på beslutsunderlag för årliga beslut avseende utförd granskningen inom ramen för utövande av den förstärkta uppsiktsplikten är:

- Regelbunden periodisk informationskommunicering genom fysiska möten/dialoger med bolaget, kontroller och granskningar (t.ex. stickprover),
- Systematisk genomgång av rapporter t.ex. årsredovisning, delårsrapport, förvaltningsberättelse, internkontrollplan, affärsplan, protokoll från bolagsstämma, beslut av bolagsstyrelsen och viktigare beslut fattade av VD² genom styrelseprotokoll
- Årlig genomgång och översyn av fullmäktiges beslut om kommunalt ändamål och andra uppdrag till bolaget, bolagsordning, ägardirektiv, kommunövergripande styrdokument och andra styrdokument och VD-instruktion. Genomgång av lekmanrevisorernas granskningsrapporter.
- Årlig rapport avseende bolagets uppföljning av privata utförare enligt lagkraven³ samt systematiken från kommunens styrmodell och kommunfullmäktiges program för insyn och uppföljning av privata utförare.
- Annat så som:
 - Rapport från allmän granskning
 - Uppföljning av bolagens miljö och hållbarhetsarbete
 - Redovisning av risk- och säkerhetsarbete
 - Bolagens internkontrollarbete med kommungemensamma risker

¹ Det årliga beslutet tillsammans med styrelsens redogörelse med sammanfattning av styrelsens iakttagelser ska delges fullmäktige såsom information tillsammans med eventuella förslag till fullmäktige att fatta beslut om nödvändiga åtgärder. Åtgärder kan även innebära att säkerställa att fullmäktiges beslut verkställs.

² Viktigare beslut fattade av VD bör anmälas till styrelsen och återfinnas i styrelseprotokollen

³ Rapport årlig uppföljning av privata utförare då en kommun lämnar över skötseln av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag, avseende kraven att säkerställa uppföljning och insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare. SFS 2019:835 Lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

- Styrelsens och verkställande direktörens utvärdering av arbetet under kalenderåret
- Om styrelseledamöter eller verkställande direktör har uppdrag, aktier eller andra intressen i företaget som bolaget har affärsförbindelser med eller som är verksamt i samma bransch.
- Hur bolaget kommunicerar med revisorerna och lekmannarevisorerna.
- Redovisa ärenden som bolaget överlämnat till kommunen för att bereda kommunfullmäktige tillfälle att ta ställning.

Delegation

Kommunstyrelsen kan delegera att ta fram underlag och information samt underhandsåtgärder. Frågor av principiell beskaffenhet kan inte delegeras.

Kommundirektören har i sin instruktion till uppgift att bl. a. hålla sig informerad om verksamheten i kommunens bolag och ansvara för samordning med kommunens förvaltningsorganisation samt ta nödvändiga initiativ inom ramen för styrelsens uppsiktsplikt.

Enskild tjänsteperson kan, på delegation från kommundirektören, få i uppdrag att vara kommunstyrelsen behjälplig genom att sköta den löpande uppsikten och insamling av information.

2.3.2 Minoritetsägda bolag

Inom ramen för sin uppsiktsplikt ska kommunstyrelsen utöva sin uppsikt och följa upp om samtliga kommunägda bolag som bedöms ha betydande finansiell effekt på kommunfullmäktiges budget och verksamhets- och ekonomisk måluppfyllelse lämnat regelbundna rapporter om måluppfyllelse och ekonomiskt resultat till moderbolaget. Innehållet i rapporterna ska göras uppfylla kravdefinierade inom de ramar och riktlinjer som anges i den koncerngemensamma finanspolicy som har fastställts av kommunfullmäktige eller aktieägaravtal.

Moderbolag ska i sin tur lämna en samlad rapport avseende samtliga bolag inom koncernen till kommunstyrelsen.

2.4 Gemensamma nämnder

Kommunstyrelsens uppsikt över gemensamma nämnder utövas i huvudsak inom ramen för styrmodellens planerings- och uppföljningsprocesser då gemensamma nämnden ska ingå i kommunens ordinarie rapporteringstillfällen.

En del i uppsikten är vidare att kommunstyrelsen får del av:

- Protokoll från nämndens sammanträden
- Nämndens verksamhets- och detaljbudgetplan
- Nämndens verksamhetsberättelse/årsrapport
- Nämndens internkontrollplan
- Nämndens årliga rapportering av gångna årets internkontrollarbete
- Revisorernas olika rapporter samt särskilda granskningar
- Annan viktig information av väsentlig karaktär i nämnden

2.5 Uppsikten över verksamhet enligt avtalssamverkan

Styrelsens uppsiktsplikt omfattar även avtalssamverkan som kommunen eller regionen ingår i (KL . en i 6 kap. 1 §) Det övergripande syftet med styrelsens uppsiktsplikt är att den tillsammans med uppsikten över verksamhet som bedrivs i andra former ska bidra till en överblick över kommunens eller regionens organisation och verksamhet. Uppsiktsplikten gäller såväl styrelsen i den kommun eller den region som utför en uppgift som styrelsen i den kommun eller region som får uppgiften utförd.

Kommunstyrelsen bör utforma innehåll och omfattning av uppsiktsplikten avseende tillsyn och prövning, redan när samverkansavtalet utarbetas och därmed säkerställa den insyn och information som är nödvändig för att styrelsen ska kunna fullgöra uppsiktsplikten.

Ansvariga nämnder både hos uppdragsgivaren och uppdragstagaren, som bägge har ansvar för verksamheten och de uppgifter som samverkan avser ska säkerställa att styrelsen kan fullgöra sin uppsiktsplikt och kravet på årlig rapportering till fullmäktige.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt omfattar bl.a. kontroll av att reglerna kring delegering och anmälan av beslut följs av utförarkommunen och dess anställda. Kommunstyrelsen ska agera och ta initiativ till nödvändiga åtgärder om den exempelvis konstaterat att samverkansavtalet inte fullgörs enligt uppställda villkor eller att den bedrivna verksamheten inte är förenlig med lag eller annan författning.

Uppföljning av avtalssamverkan ska följas upp av respektive nämnd och återrapporteras till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska sammanställa samtliga uppföljningar och rapportera till kommunfullmäktige i det årliga avstämningsärendet Årsuppföljning av Nykvarns kommuns internkontrollarbete. Uppföljning av respektive avtalssamverkan ska innehålla en sammställning av det årliga arbetet utifrån specificerade innehåll och omfattning av rapporteringsunderlaget som ansvarig nämnd hos uppdragstagaren ska skicka till ansvarig nämnd hos uppdragsgivaren bl.a. årlig ärendestatistik utifrån delegation av beslutanderätt, kort sammanfattning av ansvar för personal och arbetsmiljö hos uppdragstagaren, dokumenterade ändringar och tillägg till överenskommelse under året mm.

2.6 Uppsikten över kommunal- och samordningsförbund som kommunen medlem i

2.6.1 Kommunalförbund

Kommunstyrelsen ska ha löpande uppsikt över de kommunalförbund som man är medlem i på liknande sätt som i delägda kommunala bolagen. En årlig sammanställning av uppföljning av samtliga kommunala- och samordningsförbund ska göras av kommunstyrelsen och åiterrapporteras till kommunfullmäktige i det årliga avstämningsärendet: Årsuppföljning av Nykvarns kommuns internkontrollarbete.

Dessutom ska kommunstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt följa upp om samtliga kommunala förbund som bedöms ha betydande finansiell effekt på kommunfullmäktiges budget och verksamhets- och ekonomisk måluppfyllelse lämnat regelbundna rapporter om måluppfyllelse och ekonomiskt resultat till kommunen inom ramen för styrmodellens planerings- och uppföljningsprocesser genom att dessa bolag ingår i kommunens årliga koncernredovisning per den 31 december.

Innehållet i rapporterna ska uppfylla nedanstående minimikrav:

- Protokoll från direktionernas sammanträden
- Förbundens budgetplaner/affärsplaner
- Förbundens årsredovisningar
- Förbundens arbete med intern kontroll
- Revisorernas olika granskningsrapporter
- Annan information om väsentlig karaktär i förbunden som förmedlas av kommundirektören vid kommunstyrelsens sammanträden

2.6.2 Finansiella samordningsförbund

Ett samordningsförbund kan ses som en struktur för att få samverka mellan myndigheterna att fungera över tid. Det innebär att verksamheten inte enbart bedrivs i form av tillfälliga projekt utan mer som en ordinarie samverkansverksamhet. Ansvarig nämnd följer upp dessa genom deras uppföljningssystem.

Kommunstyrelsens uppsikt över samordningsförbund utövas i första hand genom avstämmning med respektive ansvarig nämnd.

3 Ytterligare uppföljning

Kommunstyrelsen kan begära ytterligare underlag bland annat genom uppdrag till förvaltningen eller kommundirektör om att göra en riktad uppföljning, uppdrag till en nämnd eller bolag att åiterrapportera tillfrågad uppföljning.

Detta beslut om ytterligare underlag till kommunstyrelsen görs löpande under året när behov uppstår. Om kommunstyrelsen finner det nödvändigt kan den dessutom föreslå åtgärder till kommunfullmäktige.

4 Årlig utvärdering av utövning av uppsiktsplikten

En utvärdering avseende kommunstyrelsens utövande av uppsiktsplikten ska rapporteras till kommunfullmäktige i avstämningsärende årlig uppföljning av internkontrollarbete i Nykvarns kommun.

NYKVARNS KOMMUN

Besöksadress: Centrumvägen 24 A

Postadress: 155 80 Nykvarn

Telefon: 08-555 010 00

Fax: 08-555 014 99

www.nykvarn.se